

Yemen 2010

Resmi Adı	Yemen Cumhuriyeti
Başkent	Sana
Yüzölçümü	527.970 km ²
Nüfus	24.053.000
GSYH	30 milyar dolar
Hükümet Biçimi	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Ali Abdullah Salih (1978-)
Dışişleri Bakanı	Ebubekir El-Kirbi
Türkiye Büyükelçisi	Abdulquavi El-Eryani
Askeri Harcamalar	908 milyon dolar
Asker Sayısı	137.900

Etnik Yapı

Arap	% 82
Afrikalı	% 15
Güney Asyalı	% 3

Dini Yapı

İslam	% 99
Diğer	% 1

Petrol Üretimi	288.400 varil/gün
Petrol Tüketimi	155.000 varil/gün
İhracat	7,4 milyar dolar
İthalat	8,3 milyar dolar

Yemen 2010

M. Ali Akyurt

[Arş. Gör., Yalova Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü]

Özet

Yemen’de, 2010 yılı, önceki yıllardakine benzer bir gündeme sahiptir. 2004 yılından beri süren Husilerle Sana yönetimi arasındaki çatışmalar 2010’da da devam etmiştir. Buna ilaveten Ayrılıkçı Güney Hareketi ile merkezi hükümet arasında da çatışmalar özellikle 2010’un ikinci yarısında artmıştır. Öte yandan Suudi Arabistan ve Yemen’deki El-Kaide örgütleri birleşerek Arap Yarımadası el-Kaidesi’ni (AQAP) oluşturmuş ve grup Yemen hükümeti ile çatışmalara girmiştir. 2010 ayrıca pek çok ülkenin Yemen’deki büyükelçiliklerini kapatmasına şahit olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Husiler | Ayrılıkçı Güney Hareketi | El-Kaide | İnsan Hakları | Çatışma

Yemen 2010

Abstract

The agenda in Yemen in 2010 has been mainly dominated by the events of the past years. Clashes that have been continuing since 2004 between separatist Husis and the Sana government since 2004, has intensified in 2010. In addition to that clashes between Southern Yemeni separatist movement and the central government have continued, particularly in the second half of 2010. Another important development for Yemen was the unification of Al-Qaida's Saudi and Yemeni branches, establishing the new organization named Al-Qaida of Arabian Peninsula (AQAP). AQAP have conducted various attacks on Yemeni targets during 2010. 2010 have also witnessed the closure of embassies of quite a large number of countries.

Keywords: Husis | Separatist Southern Movement | Al-Qaida | Human Rights | Clash

Giriş

2010 yılında Yemen bir önceki yıl olduğu gibi üç farklı eksen-
de çatışmalara sahne olmuştur. 2004'ten bu yana ülkenin
kuzeybatısıyla Suudi sınırında devam eden, ideolojik ayrışma ve bölge-
sel taleplere dayanan Hûsilerle Yemen hükümeti arasındaki çatışmalar
2009'un Ağustos'undan başlayarak şiddetlenmiş; çatışmalar 2010 yılında
genel bir düşüş eğrisi göstermekle birlikte şiddetini muhafaza etmiştir. Ül-
kenin güneyinde etkin olan ve 2009'un Mayıs'ından itibaren silahlı mü-
cadeleye girişen Ayrılkçı Güney Hareketi ile Yemen hükümeti arasındaki
çatışmalar da 2010 yılında ülkedeki ikinci çatışma eksenini olarak kalmış-
tır. 1994'ten bu yana süren ve Suudi Arabistan ile Yemen el-Kaidelerinin
2009 Ocak ayında birleşip Arap Yarımadası el-Kaidesi (AQAP, al-Qaeda
in the Arabian Peninsula, AYEK) adını almasıyla artan terör faaliyetle-
ri 2010 yılında şiddetlendirerek sürmüştür. AYEK ile Yemen hükümeti
arasındaki çatışmalar Yemen'deki üçüncü önemli çatışma eksenini teşkil
etmiştir.

Uluslararası çatışma indekslerinde çatışmaların; (1) büyük çaplı şid-
det içeren çatışma (a. "savaş" [*war*] ve b. "ciddi kriz" [*severe crisis*]),
(2) orta-küçük çaplı ve aralıklı şiddet içeren çatışma (c. "kriz" [*crisis*]) ve
(3) şiddet içermeyen çatışma (d. "açık çatışma" [*manifest conflict*] ve e.
"örtük çatışma" [*latent conflict*]) şeklinde tasnif edildiği görülmektedir.
Heidelberg Uluslararası Çatışma Araştırmaları Enstitüsü'nün yayımladığı
2010 Çatışma Barometre'sine göre 2010 yılında yaşanan 363 çatışma; 6
savaş ve 22 ciddi kriz (toplamda 28 büyük çaplı şiddet içeren çatışma);

126 kriz; 100 açık çatışma ve 109 örtük çatışma (toplamda 209 şiddet içermeyen çatışma) şeklinde dağılım göstermektedir. Yemen özeline baktığında ise Hûsilerle Yemen hükümeti arasındaki çatışma 2009'da "savaş" kategorisi altında değerlendirilirken 2010'da gerilemiş ve "ciddi kriz" kategorisine girmiştir. Hûsilerle Suudi hükümeti arasındaki çatışma ise hem 2009'da hem de 2010'da "ciddi kriz" sayılmıştır. Ayrılcı Güney Hareketi ile Yemen hükümeti arasındaki çatışma 2009'daki "kriz" özelliğini korumuştur. AYEK ile Yemen hükümeti arasındaki çatışmalar ise 2009'da "kriz" iken 2010'da ilerleme göstererek "ciddi kriz" kategorisine girmiştir.¹

Hûsiler

Gerek inanç gerekse eylem açısından ehl-i Sünnet'e en yakın Şia kollarından biri olan Zeydiliğe mensup, ülkenin kuzeybatısında Sa'da şehri başta olmak üzere Suudi sınırına yakın dağlık-kırsal bölgede yaşayan Hûsilerin 2004'ten bu yana aralıklarla yürüttüğü silahlı mücadele Temmuz 2008-Ağustos 2009 arasındaki son ateşkesten sonra şiddetlenmiş, 2010'da şiddetini azaltarak sürmüştür. Çatışma, soyu Haşimilere dayanan² Abdülmelik el-Hûsi önderliğindeki Hûsi aşiretine ve yandaş aşiretlere mensup savaşçılarla hükümet güçleri ve hükümet yanlısı aşiret mensupları arasındadır. Hûsilerin İsrail-Amerika yanlısı olmakla suçladıkları Salih rejiminden istedikleri arasında Sa'da bölgesine daha fazla özerklik verilmesi, kontrolleri altındaki yerlerde Zeydi okulları açılması, bölgesel eşitsizliklerin giderilmesi, kendilerine yönelik ayrımcılığa son verilmesi gibi temelde dini, kültürel, iktisadi ve siyasi talepler vardır. Çatışma ne hükümetin savunduğu gibi Hûsilerin imamet rejimini yeniden kurma çabaları ne de bazı yabancı gözlemcilerin iddia ettikleri gibi mezhepler arası anlaşmazlık ile ilgili görünmektedir. 2009 Ağustos'unda yeniden başlayan süreçte Kuzey Yemen'de hareketin merkezi olan Sa'da şehrini başkent Sana'ya bağlayan yolları kapatmış, askerleri kampları basmış, Sa'da'da kendi askeri eğitim kamplarını kurma çabasına girişmiş, okullara ve polis merkezlerine el koymuş, çatışmalar Amran, el-Cuf gibi bölge şehirleri de içine alacak şekilde genişlemiştir. Hareketin Suudi Arabistan sınırları içindeki Şii nüfusu krallık rejimi aleyhine etkilemesi ihtimali ve çatışmalar sırasında Yemen-Suudi Arabistan sınırıyla ilgili bazı ihlaller meydana gelmesi karşısında, Suudi hükümeti 2009 Ekim'inden itibaren çatışmalara dahil olmuştur. Hûsilerle Suudi hükümeti arasındaki çatışmalar yeni bir çatışma eksenini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca Suudi dış yardımlarının Yemen ekonomisinin petrolden sonra en büyük ikinci kaynağı olması da Suudi hükümetinin Şiilere yönelik bu tutumunun Sana'nın Zeydilere karşı tutumu üzerinde etkili olmasını getirmektedir.³

13 Aralık 2009'da Yemen askeri güçleri, Hûsilerin Razez bölgesindeki Beni Mân sığınağına bir hava saldırısı düzenlemiştir. Hûsiler tarafından yapılan açıklamada 70'in üzerinde ölü, 100'ün üzerinde yaralı olduğu belirtilmiştir. Hûsilerin iddiasına göre Aralık ayının son günlerinde Yemen ordusu, kuşattıkları iki köye büyük çaplı bir füze saldırısında bulunmuştur. 28 Aralık'ta hükümet, 13 komutanıyla birlikte Hûsilerin lideri Abdülmelik el-Hûsi'yi öldürdüğünü açıklamış, ancak bu iddia Hûsiler tarafından yalanlanmıştır.

12 Ocak 2010'da hükümet güçleri Sa'da'nın eski şehir bölgesindeki bir sığınağı ele geçirmek üzere "Baş Uçurma Operasyonu (*Operation Blow to the Head*)" başlatmıştır. Çatışmaların ilk gününde 19 savaşçı öldürülmüş, 25 savaşçı ise tutuklanmıştır. Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada 31 Ocak'ta Safia bölgesine düzenlenen hava saldırısında 20'nin üzerinde isyancının öldürüldüğü belirtilmiştir. 5 Şubat'ta Hûsiler askeri teçhizat taşıyan bir konvoyu el-Cebera Vadisi'nde bir saldırı düzenlemiş ve 15 Yemen askerini öldürmüştür. Sa'da şehrindeki çatışmalarda da 8 Yemen askeri ölmüştür.

10 Şubat'ta Amran eyaletindeki Burkat el-Şemsî bölgesinde çıkan şiddetli çatışmalarda 12 Yemen askeri ve 24 Hûsi savaşçısı ölmüş, bunun üzerine 12 Şubat'ta hükümetle Hûsiler arasında aynı gün yürürlüğe girmek üzere ateşkes yapılmıştır. Bu anlaşma kapsamında Hûsiler hükümet tarafından 6 yıldır aralıklarla devam eden çatışmaları sona erdirmek için öne sürülen 6 şartı kabul etmiştir. Bu şartlar arasında isyancıların dağıtılması ve silah bırakması da bulunmaktadır.⁴ Fakat Hûsiler bir gün sonra yerel bir ordu komutanının arabasına saldırmış, en az bir asker ve bir hükümet yetkilisini öldürmüştür. 17 Mart'ta Hûsiler, ateşkes anlaşmasına uygun olarak 178 asker ve sivil serbest bırakmış, hükümet de karşılığında Nisan başlarında 236 isyancıyı salıvermiştir. Haziran ayının sonuna doğru ateşkes anlaşması genişletilmiş, 17 Haziran'da hükümet çoğu Hûsilerden oluşan 400 tutukluyu serbest bırakmıştır. 25 Haziran'da Amran eyaletinde gerçekleşen küçük çaplı çatışmalarda 6 asker ölmüştür. İki gün sonra Hûsiler Harf Sufyan bölgesindeki Zuala askeri üssünü ele geçirerek 70'in üzerinde askeri esir almış, bu sırada 10 savaşçı ölmüştür. Şubat ayında hükümetle Hûsiler arasında imzalanan ateşkes anlaşması 24-29 Ağustos'ta Katar'ın arabuluculuğu sonucunda Doha'da yenilenmiştir.⁵

Ateşkes hükümet güçlerini bir ölçüde çatışmanın dışında tutsa da hükümet yanlısı aşiretlerle Hûsiler arasındaki çatışmalar devam etmiştir. Örneğin 29 Nisan'da ülkenin kuzeyindeki Damac bölgesinde hükümet

yanlısı aşiretlere mensup bir grup, Hûsilerin toplanmasını engellemeye çalışmış, çıkan çatışmada 3 aşiret mensubu ve 4 Hûsi savaşçısı ölmüştür. Haziran ayının başında Hûsiler hükümet yanlısı aşiretlere mensup 5 kişiyi öldürmüş, 9 kişiyi de yaralamıştır. Resmi kaynaklardan yapılan açıklamaya göre 20 Temmuz'da hükümet yanlısı aşiretlerin Amran eyaletindeki bir Hûsi sığınağına saldırması sonucunda 12 Hûsi ve 21 aşiret mensubu hayatını kaybetmiştir. 24 Temmuz'da Hûsilerle Bin Aziz aşireti arasında ateşkese ulaşılmış, bu dönemde çıkan şiddetli çatışmalarda 70 kişi ölmüştür. Hükümetle Hûsiler arasındaki ateşkesin ağustosta yenilenmesine rağmen ekim ayının sonunda Hûsilerle hükümet yanlısı bir aşiret arasında yine çatışmalar çıkmıştır.⁶

12 Şubat'ta Hûsiler ile hükümet güçleri arasında 6 aydır devam eden ve Haziran 2004'ten bu yana aralıklarla süregelen çatışmaların 6. raundunu teşkil eden şiddetli çatışmalara son veren bir ateşkes imzalanmıştır. Ağustos ayında taraflar, bütün tutukluların salıverilmesini de içeren 22 maddelik bir barış planı üzerinde uzlaşmışlardır. Haziran ayında Yemenli sivil toplum örgütleri, Sa'da'da ortaya çıkan çatışmalarla ilişkili olarak 249 kişinin, ateşkes doğrultusunda ceza almamaları beklenmesine rağmen, hükümet tarafından yargılanmış ya da yargılanmakta olduğunu açıklamıştır. Aynı açıklamada ayrıca 86 kişinin ortada herhangi bir suçlama olmaksızın gözaltında tutulduğu belirtilmektedir. Ateşkesin işlemediği bir nokta da, Hûsilerle ordu tarafından desteklenen silahlı aşiret güçleri arasında devam eden küçük çaplı çatışmalarda çok sayıda savaşçı ve sivilin zarar görmesidir.

2010 Ağustos'unun ortası itibariyle 330.000'e yakın insan çatışmalar sonucunda yerinden edilmiştir ve bunların yaklaşık yarısı 2009 Ağustos'u ile 2010 Şubat'ı arasında evlerini terk edenlerden oluşmaktadır. Bu insanların da çok az bir kısmı resmi kamplara gitmekte, %80'den fazlası tanıdık veya akraba ailelerin yanında ya da açık alan, okul ve camilerde hayatlarını sürdürmektedir. Yardım örgütleri tarafından yayımlanan raporlara göre yardımlar resmi görevlilerin, yerel aşiretlerin ve Hûsilerin yol açtığı güvenlik eksikliği ve ulaşım sınırlamaları yüzünden bu insanlara ulaşamamaktadır. Ağustos sonunda 16.000'in üzerinde insanın evlerine döndüğü belirtilmektedir.

Çatışmalarda zarar gören sivillerin yöneldiği bir başka adres de Suudi Arabistan sınırındır. Fakat Kasım 2009 ile Ocak 2010 arasında Suudi güçleri de silahlı çatışmaların bir parçası haline gelmiş ve sınırları kapatmış, sığınma taleplerini geri çevirmiş ve binlerce Yemenli sığınmacıyı zorla Yemen'e geri göndermiştir. Çatışmaların insan haklarını ihlal eden

bir başka boyutu da gerek hükümet güçlerinin gerekse Hûsilerin çatışmalarda çocuk askerler de kullanmalarıdır. Hûsilerin yargısız infazlar gerçekleştirdiği ve kalabalık bölgelere saldırıda bulunarak sivillerin hayatını tehlikeye attığı da bildirilmektedir. Hükümet güçleri de sivil yerleşim yerlerine hava bombardımanları gerçekleştirmiştir. 14 Eylül'de el-Talh pazarına, 16 Eylül'de el-Adi'de ülke içi sığınmacıların toplandığı bir yere yapılan hava saldırıları buna örnektir. Ayrıca iki taraf da savaş hukuku ihlallerini araştırmak yönünde herhangi bir adım atmamıştır.

Ayrılkçı Güney Hareketi

Şiddet açısından 2010'da üçüncü sırada yer alsa da Yemen hükümetiyle ayrılkçı Güney Hareketi arasındaki çatışma, Yemen'de tarihsel ve demografik açıdan ikinci önemli çatışma eksenini teşkil etmektedir. Güney Yemen'le Kuzey Yemen'in 1990 yılında birleşmesinden sonra 1994 yılında alevlenen ayrılkçı hareket bağımsızlığını ilan etmiş, Güney Yemen hareketi Kuzey hükümeti tarafından askeri yöntemlerle bastırılmıştır. Güney Yemen Hareketi toplum, ekonomi, siyaset ve bürokrasi alanlarında bölgesel ayrımcılığa maruz kaldıklarından, artan baskılardan ve yolsuzluklardan şikayetçidir. Mayıs 2007'de başlayan protesto eylemlerinin güvenlik güçlerinin sert ve keyfi müdahalesiyle karşılaşması sonucunda 2008'de protesto eylemlerine katılanların sayısı artmış ve 2009'da "işgal rejimine karşı direniş" hüviyeti kazanmış, bölgede silahlı çatışmalar baş göstermiştir. Ayrılkçı Güney Hareketi kendi içinde homojen bir hareket olmaktan çok sosyalist, İslamcı ve milliyetçi gruplar arasında kurulan bir koalisyon görünümündedir. Hareketin içinde tam bağımsızlık ya da federasyon isteyenler olduğu gibi idari, politik ve ekonomik reform talebiyle yetinenler de bulunmaktadır.⁷

Güney Devinim Hareketi (*Southern Mobility Movement*, SMM) adıyla da bilinen Ayrılkçı Güney Hareketi ile Yemen hükümeti arasındaki çatışmada hükümet yetkilileri hareketi AYEK ile işbirliği yapmakla suçlamaktadır. 4 Aralık 2009'da Sabva eyaletindeki Atak kentinde yapılan gösterilerde güvenlik güçleriyle göstericiler arasında çıkan çatışmada 4 sivil gösterici ölmüş, 16 gösterici yaralanmıştır. Hareket 10 Ocak 2010'da Yemen'in güney eyaletlerinde genel grev çağrısında bulunmuştur. İddiaya göre, 24 Ocak'ta ayrılkçı silahlı kişiler tarafından Atak şehri yakınlarındaki askeri bir kontrol noktasına düzenlenen saldırı düzenlenmiş ve 3 asker öldürülmüştür. 1 Şubat'ta Abyan eyaletindeki Zencibar şehrinde Harekete yakın bir politikacı faili meçhul cinayete kurban gitmiştir. Şubat ayının sonuna doğru ayrılkçı saldırganlar en az 4 polis memuru-

nu öldürmüştür. Bu olay karşısında hükümet güçleri 100 kadar şüpheliyi tutuklamıştır. Eski Güney Yemen Başkını Ali Salim el-Bid'in çağrısıyla Dale'de düzenlenen geniş katılımlı protesto eylemleri karşısında hükümet 27 Şubat'ta Dale'de olağanüstü hal ilan etmiştir. Mart ayının başında Dale ve Zancibar'da güvenlik güçleriyle ayrılıkçılar arasında çıkan çatışmalarda onlarca insan yaralanmış, 50 kadar gösterici de tutuklanmıştır. 10 Mart'ta Başkan Ali Abdullah Salih ayrılıkçı liderleri görüşmeye davet etmiştir. İki gün sonra küçük güney şehirlerinde ve ülkenin kuzeyindeki Taiz şehrinde Güney Hareketi'ni destekleyen kitlesel gösteriler gerçekleşmiş, yer yer silahlı çatışmalar meydana gelmiştir.

Mart ayının sonunda Güney Hareketi'nin önde gelen mensuplarından Ahmed Ebu Muallim on yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Nisan ayının sonunda ülkenin güneyindeki büyük şehirlerde, hapisteki Güney Hareketi mensuplarının salıverilmesi talebiyle on binlerce insanın katıldığı mitingler düzenlenmiştir. 3 Mayıs'ta polislerin göstericilerin üzerine açtığı ateş sonucu 3 gösterici hayatını kaybetmiştir. Mayıs ayının ortasında Lehc eyaletinde silahlı bir grup Salih'in ve Başbakan Yardımcısının konvoylarına pusu kurmuş, en az iki asker ölmüştür. Hükümet bu saldırıdan ayrılıkçıları sorumlu tutmuştur. 2 Haziran'da Dale'de ordu tarafından atılan bombalar sonucu 7 sivil ölmüş, 17 sivil de yaralanmıştır. Aynı günlerde ayrılıkçılar Dale ve Lehc şehirlerinde 4 askeri öldürmüştür. Eylül ve Ekim aylarında ayrılıkçıların devlet kurumlarına ve görevlilerine yönelik olarak düzenledikleri çok sayıda küçük çaplı saldırıda iki taraftan 15'in üzerinde kişi hayatını kaybetmiş, onlarca insan da yaralanmıştır. 24 Ekim'de ise Dale'de ve ülkenin güneyindeki pek çok şehirde kitlesel protesto gösterileri gerçekleştirilmiştir.⁸

Güvenlik güçleri Güney Hareketi'nin protesto eylemlerini, önceden ilan edilen eylem günlerinde kontrol noktaları kurup şüpheli gördüğü eylemcileri gözaltına alarak bastırmaya çalışmıştır. İçişleri Bakan Yardımcısı Salih el-Zevari Mart ayında ülkenin güneyinde 200'ü şiddet içeren 245 protesto eylemi gerçekleştirildiğini açıklamıştır. Güney kaynaklı bir insan hakları raporuna göre ise ayrılıkçılarla hükümet güçleri arasında sadece Mayıs ayında çıkan çatışmalarda 13 ölüm, 31 yaralanma ve 61 gözaltı gerçekleşmiştir. Yemen ordusu Haziran ayında el-Dali şehir merkezini defalarca bombalamış ve çok sayıda sivilin zarar görmesine yol açmıştır. Haziran ayının sonunda AYEK tarafından Aden'deki istihbarat bürosuna yapılan saldırıdan sonra tutuklanıp işkence yapılarak öldürülen Ahmet Derviş'in Temmuz ayındaki cenaze töreninde güvenlik güçlerinin kalabalığın üstüne ateş açması sonucu bir kişi hayatını kaybetmiştir.

Derviş'in vücudundaki işkence izlerini gösteren fotoğraflar basında yer almıştır. Yemen ordusu Mayıs ayından Temmuz ayına kadar el-Dali, Lehc ve Şebva'nın bazı bölgelerini abluka altına almıştır. Güney Hareketi'ne mensup bazı eylemciler de bazı yolları, devlet dairelerini, okul ve dükkanları kapatmak suretiyle sivil direniş çağrısında bulunmuştur. Güvenlik güçleri 23 Eylül'de Yemen Dostları'nın New York'taki buluşmaları öncesinde şikayetlerini dile getirmek üzere Aden'de toplanan göstericiler arasından en az 12 Yemenliyi gözaltına almıştır.

Ayek

AYEK daha ziyade Yemen'in güney ve doğu kesimlerinde faaliyet göstermektedir. Hükümetin şiddet dozunu artırdığı gözlemlenmektedir. 2009 Aralık'ının ortalarında Yemen hava kuvvetleri, Sa'na'nın kuzeyindeki Arhab bölgesinde ve Abyan eyaletinde 34 AYEK savaşçısını öldürmüştür. AYEK yetkililerinin de kabul ettiği gibi, Aralık 2009 ve Ocak 2010 aylarında gerçekleştirilen hava saldırılarında 3 üst düzey AYEK lideri öldürülmüştür. AYEK'in ABD'ye yönelik başarısız bir terörist saldırı girişiminde bulunması üzerine hükümet güçleri AYEK'e karşı yürüttüğü operasyonları derinleştirmiş, Ocak ayında güney ve doğusundaki eyaletlere yönelik olarak binlerce askerin, özel kuvvetlerin ve hava kuvvetlerinin de dahil olduğu büyük çaplı bir askeri hareket başlatmıştır. Harekat sürerken, 17 Ocak'ta ülkenin kuzeyinde gerçekleştirilen bir hava saldırısı sonucunda 6 AYEK üyesi öldürülmüştür. Ayrıca Şubat ve Mart ayları boyunca da 40 AYEK üyesi ve belirsiz sayıda sivil hayatını kaybetmiştir. 27 Nisan'da bir AYEK intihar bombacısı Sana'da İngiltere büyükelçisini öldürme girişiminde bulunmuştur. 25 Mayıs'ta gerçekleştirilen bir hava saldırısında, çatışan taraflar arasında arabuluculuk yapmaya çalışan Marib vali yardımcısı bir kaza sonucu öldürülmüştür. Bu olayın ardından AYEK yanlısı aşiret mensupları orduyla çatışmaya girmiş ve petrol botu hatlarına yönelik bombalı saldırılar düzenlemiştir. Haziran ayının ortalarında AYEK savaşçıları Aden şehrindeki istihbarat merkezlerine saldırıda bulunmuş, 7'nin üzerinde güvenlik görevlisi ve 4 sivil öldürmüştür. 14 Temmuz'da bir grup AYEK üyesi Zencibar'daki iki güvenlik binasına saldırıya, saldırıda 2 görevli ve 3 saldırgan hayatını kaybetmiştir. Temmuzun başından Ağustos sonuna kadar Marib, Şabve ve Lehc eyaletlerinde çıkan çatışmalarda 30 civarında güvenlik görevlisi ve 7'nin üzerinde AYEK üyesi ölmüş, onlarca insan yaralanmıştır.

Ülkenin güneyinde, Abyan eyaletine bağlı Loder bölgesini ele geçiren AYEK savaşçıları 20 Ağustos'ta Yemen ordusuna bağlı 11 askeri pusu-

ya düşürerek öldürmüştür. Bunun üzerine 22 Ağustos'ta güvenlik güçleri AYEK savaşçıları aramak amacıyla Loder bölgesini abluka altına almıştır. Yemen İçişleri Bakan Vekili Korgeneral Salih Hüseyin el-Zuari'nin yaptığı açıklamaya göre, düzenlenen operasyon sonucunda bölgenin kontrolü yeniden güvenlik güçlerine geçmiş ve 12 AYEK savaşçısı öldürülmüştür. Kuşatma ve hareket sırasında büyük çaplı çatışmalar meydana gelmiş, 11'in üzerinde asker, 19 şüpheli AYEK savaşçısı ve 3 sivil hayatını kaybetmiştir. Bu süreçte 80.000 civarında sivil evlerini terk etmek zorunda kalmıştır.⁹

Hükümet kaynaklarının bildirdiğine göre, Eylül ayında AYEK savaşçılarının güvenlik güçlerine düzenlediği küçük çaplı saldırılarda 12'nin üzerinde insan ölmüştür. 23 Eylül'de Yemen ordusu Şabva eyaletindeki el-Hota şehrinde bulunduğu iddia edilen bir AYEK sığınacağını ortadan kaldırmak amacıyla jet uçakları, zırhlı tanklar, helikopterler, ABD tarafından eğitilen özel kuvvetlerini harekete geçirmiştir. Yapılan bu hareket sonucunda 4 asker ve 5 AYEK üyesi hayatını kaybetmiş, her iki taraftan onlarca kişi yaralanmış, 32 AYEK üyesi de tutuklanmıştır. Bu hareket ayrıca 8.000 kişinin evlerini terk etmelerine yol açmıştır. 13 Ekim'de bir AYEK komutanı yayımladığı video mesajında hükümeti darbe yapmakla tehdit etmiştir. Ekim ayının ortasında bir grup şüpheli AYEK savaşçısı Abyan Eyalet Valisi'ne suikast girişiminde bulunmuştur. Diğer bir bombalı saldırıda ise Abyan polis müdürü öldürülmüştür. 17 Ekim'de bir tank konvoyuna yapılan saldırıda ve sonrasında hükümet tarafından AYEK'in saklanma yerlerine düzenlenen hava saldırılarında 6 savaşçı, 4 asker ve 4 de sivil hayatını kaybetmiştir.¹⁰

Yemen'in AYEK karşısındaki "terörle mücadele" çabaları yoğunlaşmışsa da gerek AYEK gerekse hükümet tarafından yapılan saldırılarda çok sayıda sivil de ölmüş ve yaralanmıştır. AYEK 2010'da 55 istihbarat ve güvenlik görevlisini suikast sonucu öldürmüştür. Nisan ayında bir AYEK intihar bombacısı İngiltere Büyükelçisi Tim Torlot'u hedef almış ancak başarısız olmuştur. Haziran ayında 4 AYEK savaşçısı Yemen'in çok sayıdaki istihbarat ajansından biri olan ve Aden'de bulunan Siyasi Güvenlik Örgütü binasına saldırmış ve 11 güvenlik görevlisi ve askeri öldürerek çok sayıda şüpheliyi serbest bırakmıştır. Eylül ayında bir otobüsün AYEK tarafından pusuya düşürülmesi sonucunda ABD tarafından verilen terörle mücadele istihbarat kursunu yeni tamamlamış 14 üst düzey görevli hayatını kaybetmiştir. Ekim ayında ise Sana'da İngiltere Büyükelçiliğinde çalışan ve aralarında Büyükelçi Yardımcısı'nın da bulunduğu 5 görevliyi taşıyan bir arabaya roket saldırısı düzenlenmiş, Büyükelçi Yardımcısı da

dahil olmak üzere 3 elçilik görevlisi yaralanmıştır. 2010 Kasım'ında Yemen mahkemeleri tarafından, 2009 Aralık'ındaki uçak saldırı girişimiyle ilişkilendirilen Enver el-Evlâkî hakkında terörizm suçlamasıyla ölü ya da diri ele geçirilme kararı verilmiştir.

Yemen'deki insan hakları örgütlerinin beyanlarına göre, hükümet yıl içinde çok sayıda insanı terörizm şüphesiyle fakat çok zayıf delillere dayanarak hukuka aykırı biçimde haftalarca, hatta aylarca gözaltında tutmuştur. Ayrıca Ali Abdullah Salih'in terörle mücadele kampanyası kapsamında Ayrılkıç Güney Hareketi üyelerini ve bağımsız medya mensuplarını da hedef aldığı, insan haklarıyla ilgili olarak dile getirilen kaygılar arasındadır. Ağustos ayında Yemen güvenlik güçleri tarafından Abyan eyaletinin Levder bölgesindeki şüpheli AYEK hedeflerine karşı düzenlenen ve üç hafta süren terörle mücadele hareketinde 30 kadar AYEK üyesi ve güvenlik gücü hayatını kaybederken yüzlerce ev kullanılmaz hale gelmiş, onbinlerce insan ise evlerini terk etmek zorunda kalmıştır. Yine Şabva eyaletinin güneyinde, Havta bölgesinde bulunduğu iddia edilen şüpheli AYEK barınaklarına düzenlenen ve üç gün süren saldırılarda binin üzerinde aile “yurt içi sığınmacı” durumuna düşmüştür.

Diğer İç ve Dış Siyasi Gelişmeler

Yemen'de 2010 yılının Ocak ayına damgasını vuran olay pek çok ülkenin Yemen büyükelçiliklerini kapatması olmuştur. 25 Aralık 2009'da, Yemen'de eğitim aldığı, Yemenli bir din adamı tarafından yönlendirildiği ve el-Kaide militanı olduğu iddia edilen Nijerya vatandaşı Ömer Faruk Abdülmuttalip'in Amsterdam'dan Detroit'e giden yolcu uçağını çamaşırına gizlediği patlayıcılarla havaya uçurma girişiminde bulunduğu öne sürülmüştür. ABD Başkanı Barack Obama “İkinci 11 Eylül” denemesi sayılan bu saldırı girişiminin arkasında el-Kaide'nin Yemen kolu olduğunu iddia etmiştir. Yemen Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Dr. Abdülhadi H. el-Hemdani ise el-Kaide'nin sisteminde Yemen'de yetişmiş ve eyleme gönderilecek kişinin başka bir ülkeden değil, Yemenli olması gerektiğinin altını çizerek saldırının AYEK ile ilişkili olmadığını savunmuştur.

ABD Yemen Büyükelçiliği 31 Aralık 2009'da Yemen'deki vatandaşlarını muhtemel bir terör saldırısına karşı hazırlıklı olmaları konusunda uyarmıştır. Hemen ardından 3 Ocak 2010'da Yemen'deki ABD ve İngiltere büyükelçilikleri “güvenlik gerekçesiyle” kapatılmıştır.¹¹ Ayrıca ABD ve İngiltere Yemen'de özel bir Terörle Mücadele Birimi kurulması için mali yardımda bulunacaklarını açıklamıştır. Bu gelişmeler Aralık ayında Suudi Arabistan'da temaslarda bulunan Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu

tarafından da gündeme getirilmiş, bölgede istikrara duyulan ihtiyaç vurgulanmıştır. ABD ve İngiltere'yi Yemen büyükelçiliğini kapatan üçüncü Batılı ülke olan Fransa izlemiştir.¹² Aynı gün İtalya da daha önceden verilen randevular dışında büyükelçiliğe girilmesine izin verilmeyeceğini duyurmuştur.¹³ Çek Cumhuriyeti de 4 Ocak'ta terörist saldırı korkusuyla büyükelçiliğinin vize bölümünü kapattığını duyurmuştur.¹⁴ Bunu aynı gün Japonya, İspanya ve Almanya'nın güvenlik kontrolleri ve büyükelçiliğe girişle ilgili yeni bir düzenleme yaptıklarını duyurmaları izlemiştir.¹⁵ Büyükelçiliklerde alınan ilave güvenlik önlemlerinin yanında Yemen de Sana Uluslararası Havaalanı'ndaki güvenlik önlemlerini artırmıştır.¹⁶

BBC'nin iddiasına göre, Yemen medyasında büyükelçilik kapatmalarının, silah ve patlayıcılarla dolu ve militanlar tarafından kullanılan altı kamyonun güvenlik güçlerinin göz hapsi altında Sana'ya girmeleri, fakat sonrasında güvenlik güçlerinin araçların izini kaybetmesi ile ilişkili olduğu yolunda haberler çıkmıştır.¹⁷ 5 Ocak'ta Sana yakınlarında iki AYEK savaşçısının öldürülmesiyle güvenlik sorunu sona ermiş; ABD, İngiltere ve Fransa büyükelçilikleri de yeniden açılmıştır.¹⁸

Ocak ayına damgasını vuran bir başka gelişme de İngiltere'nin "Yemen Dostları" Grubunu toplaması olmuştur. Gruba başlıca Körfez ülkeleri, G-8 ülkeleri ve hükümetlerarası örgütler de dahil edilmiş, ilk toplantı 27 Ocak'ta Londra'da gerçekleştirilmiştir. 29-30 Mart'ta Birleşik Arap Emirlikleri'nin Abu Dabi şehrinde ve 24 Eylül'de ABD'nin New York şehrinde yapılan toplantılarda da bir araya gelen Yemen Dostları, ülkeye yapılacak finansal yardım konusunu müzakere etmiş, fakat Yemen'deki krizlerin kaynağını teşkil eden insan hakları ihlallerini ortadan kaldırmaya yönelik herhangi bir yardım girişiminde bulunmamıştır.¹⁹

Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih Yemen'in birleşmesinin 20. Yıldönümü olan 22 Mayıs'ta siyasi parti ve gruplara diyalog çağrısında bulunmuş, siyasi muhaliflerine yönelik olarak genel af ilan etmiştir. 1978'de Salih iktidara geldiğinde Güney Yemen'de silahlı bir isyancı gruba liderlik etmek suçlamasıyla ölüm cezası verilen ve 32 yıldır sürgünde olan, Pan-Arap sosyalist Vahdet Örgütü'nün lideri Abdülrapik el-Kırşî'nin de Yemen'e dönmesine de izin vermiştir. Fakat Kırşî ülkesine döndükten üç hafta sonra uğradığı silahlı saldırıda başından yaralanmış ve bir ay komada kaldıktan sonra 29 Temmuz'da Suriye'nin Şam şehrindeki bir hastanede vefat etmiştir. Resmi makamlar polisin beş şüpheliyi gözaltına aldığını fakat henüz herhangi bir tutuklama olmadığını, cinayetin kişisel sebeple dayandığını ileri sürse de Kırşî yanlıları bu suikastın hükümet tarafından planlandığını düşünmektedir. Kırşî'nin öldürülmesi, Yemen dışında

sürgünde bulunan siyasi muhalefet liderlerinin ülkeye dönüş konusunda cesaretlerini kırmıştır.

Temmuz ayının son haftası hükümet yetkilileri muhalif gruplarla siyasi bir diyalog başlatmış ve Salih diğer muhalefet liderlerinin yanı sıra ilk kez Hûsilerin de Ayrılıkçı Güney Hareketi'nin temsilcileriyle bir araya gelmeyi kabul etmiştir. Fakat Güney Hareketi kurulacak diyalogun şartlarını ve taslağını oluşturmak üzere 29 Temmuz'da toplanan ilk hazırlık toplantısına katılmamıştır. Salih'in gerek Mayıs ayındaki birlik ve uzlaşma çağrılarını gerekse Temmuz ayındaki bu çabaları ülkedeki muhalifler ve uluslararası gözlemciler tarafından, ülke içi çatışmaları giderme ve bölgedeki AYEK faaliyetleriyle mücadele yönündeki dış baskıları hafifletme çabası olarak yorumlanmıştır. 2009'da gerçekleşen benzer bir diyalog çabası da başarısız olmuş; taraflar diğerini petrol gelirleri azalan ülkede yoksulluk, işsizlik ve tükenen su kaynakları gibi sorunlarla yürütülen mücadeleyi baltalamakla suçlamıştı.²⁰

Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Gelişmeler

Süre gelen çatışmalar sonucunda 2010 yılında ülke içinde evlerini terk etmek zorunda kalmış kişiler yani ülke içi sığınmacıların (*internally displaced person*) sayısının 250.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu ülke içi sığınmacılar Haccah (100.000), Sa'da (95.000) ve Amran (30.000) gibi bölgelerde yoğunlaşırken daha küçük ülke içi sığınmacı grupları geçici olarak el-Cevf (10.000) ve Sana (15.000) şehirlerine yerleştirilmiştir. Uluslararası Gıda Politikası Araştırma Enstitüsü (*International Food Policy Research Institute*) tarafından hazırlanan bir rapora göre, ülkedeki kriz, 2006'dan 2010'a geçen süreçte yoksulluğun %25 artmasına yol açmıştır ve yoksulluk 2010 yılı itibarıyla nüfusun %44'ünü etkilemektedir.²¹

BM Acil Yardım Fonu tarafından FAO, WFP, UNICEF, IOM, UNHCR, UNFPA gibi kurumlar aracılığıyla 1 Ocak-31 Aralık 2010 tarihleri arasında Yemen'e yapılan yardımların miktarı 14.539.112 Amerikan Doları olmuştur. 2010'da ABD'nin Yemen'e yaptığı askeri yardımlar ikiye katlanmış ve 140-150 milyon Amerikan Doları civarına yükselmiştir. Ayrıca ABD'nin insani ve iktisadi yardımları da 2010'da 110 milyon Amerikan Doları civarındadır. ABD yıl boyunca söylem düzeyinde Yemen'in birlik ve bütünlüğünü desteklediğini, fakat krizler konusunda barışçı çözümler bulunması gerektiğini dillendirmiştir. Yemen'e 2010 yılında yapılan bağışlar BM 2010 Yemen İnsani Yardım Planı kapsamında talep edilen 187 milyon Amerikan Doları'nın sadece %49'unu karşılamıştır. Suudi Arabis-

tan, Katar ve diğer Körfez ülkeleri, aşiret liderleri, dinî kurumlar ve hükümet dahil olmak üzere Yemen'e ciddi miktarda yardımlarda bulunmuştur. Aynı şekilde AB ülkeleri de Yemen'e insani yardım ve kalkınma yardımı göndermiştir.²²

Güney Yemen'deki en önemli şehir olan Aden 2010'da Kasım ve Aralık aylarında 20. Körfez Ülkeleri Futbol Turnuvası'na ev sahipliği yapmıştır. 22 Kasım'da Aden'deki, ismini 1990 yılında Güney Yemen ile Kuzey Yemen'in birleştiği günden alan, 22 Mayıs Stadyumu'nda yapılan açılış maçında Suudi Arabistan Yemen'i 4-0 mağlup etmiştir. Açılış maçına Cıbuti Cumhurbaşkanı İsmail Ömer Gülle (Guelleh) ve Eritreli Devlet Bakanı Isaias Afewerki de katılmıştır. Aden ve Abyan gibi güney şehirlerinde gerçekleştirilen ve 5 Aralık'ta sona eren turnuvada kupayı onuncu kez Kuveyt kazanmıştır.²³

İnsan Hakları İhlalleri

İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün 2010'daki gelişmeleri konu alan 2011 Raporu'na göre Yemen'de insan haklarının durumu kötüye gitmiştir. Güney Yemen'deki siyasi huzursuzluk, yüzlerce keyfi tutuklama ve silahsız göstericilere karşı silah kullanma gibi olaylar 2010'un en önemli sorunu gibi görünmektedir. Kuzeyde Hüsilerle hükümet arasında ateşkes denemelerinde bulunulmuş olsa da süregelen küçük çaplı çatışmalar bölgeye insani yardım ulaştırılmasını engellemiştir. Bu çatışmalarda savaş hukuku defalarca çiğnenmiştir. Ocak 2010'da çok sayıda devlet ve hükümetler arası örgüt tarafından kurulan Yemen Dostları Grubu insan hakları ihlallerine son verme konusunda başarılı olamamıştır.

22 Mayıs 1990'da Güney Yemen ile Kuzey Yemen'in birleşmesinin 20. yıldönümünde, 22 Mayıs 2010'da Başkan Salih bütün tutukluları değil de şiddet içermeyen eylemler sebebiyle gözaltında ve tutuklu bulunan pek çok kişiyi kapsayan bir af ilan etmiştir. Fakat Siyasi Güvenlik güçleri Güney Hareketi'ne mensup olup şiddet içermeyen eylemler yapan muhalifleri gözaltına almaya devam etmiştir. 16 Ağustos'ta Saba Haber Ajansı'na bağlı olarak çalışan terörizm alanında uzman bir gazeteci olan Abdulillah Haydar el-Şayi, istihbarat güçleri tarafından AYEK üyeleriyle yaptığı röportajlar sonucunda "AYEK sözcüsü olmak" suçlamasıyla tutuklanmıştır.

2009 ve 2010 yıllarında, pek çoğu ülkenin güneyindeki şikayetleri dillendiren 16'nın üzerinde gazeteci ve barışçı eylemci para cezasından 10 yıl hapse kadar çeşitli cezalara çarptırılmıştır. Özel Ceza Mahkemesi Mart ayında ekonomik coğrafya uzmanı Prof. Hüseyin el-Akil, ülkenin

petrol kaynaklarının kontrolü ile ilgili kaygılarını açıkça ifade ettiği için üç yıla kadar hapisle yargılanmıştır. Akil Mayıs ayındaki genel afa salıverilmiş fakat Eylül ayında akademik görevleri Aden Üniversitesi tarafından “dondurulmuştur”.

2009 yılında gazetecileri yargılamak üzere kurulan Basın-Yayın Mahkemesi 24 Mayıs'ta haftalık *el-Nida* gazetesinin baş editörü Sami Galip'i ve dört iş arkadaşını Yemen'in “birlik ve bütünlüğüne zarar vermek” suçlamasıyla ertelenmiş üç aylık hapis cezasına çarptırmıştır. *el-Vatanı*'nin de aralarında bulunduğu pek çok gazete ilgili bakanlık tarafından güneydeki protestoları destekledikleri suçlamasıyla yasaklanmış, bunlardan bazıları sonradan yeniden yayımlanmaya başlarken, bir kısmı da mahkemeye sevk edilmiş ya da kapatılmıştır. Nisan ayındaki bir diğer önemli gelişme de Adalet Bakanı Gazi el-Ahbari'nin Ceza Kanunu'nda “kurulu milli ilkelere zarar verme”nin suç kapsamına alınmasına ilişkin bir değişiklik önergesi vermesi olmuştur. Bu teklifle ilgili meclis görüşmeleri 2010 sonu itibarıyla sonuçlanmamıştır.

Yemen'de kadın hakları konusunda da önemli sorunlar yaşanmaktadır. çocuk yaşta ve zorla yapılan evlilikler yaygın bir şekilde gerçekleşmektedir. Genç kızlar evlerinde şiddete maruz kalmakta, doğum sırasında hayatlarını kaybetmekte ve eğitimden yoksun bırakılmaktadır. Nikah akdi sırasında hakimlerin evlenecek kızların hür iradeleriyle özgür bir şekilde söz konusu akdi kabul ettiklerine ilişkin onaylarını sorması söz konusu değildir. Mart ayında 12 ya da 13 yaşında bir kız çocuğu evlendikten üç gün sonra şiddetli cinsel organ kanaması sonucu hayatını kaybetmiştir. Başkan Salih Şubat 2009'da Meclisten geçen ve evlilik yaşını 17'ye çeken kanun değişikliğini, bazı muhafazakar grupların baskısı sebebiyle henüz imzalamamıştır.

Yemen'de aile içi şiddet ve evlilik içi cinsel taciz suç sayılmamaktadır. 2009 yılında Sana'da şiddetten kaçan kadınlar ve cezalarını çekip haptikten çıktıktan sonra aileleri tarafından kabul edilmeyen eski kadın mahkumlar için bir sığınma evi açılmıştır. Bazı gelişmeler olsa da Yemen'de doğum sırasında ölüm oranı halen oldukça yüksektir. Her 100.000 canlı doğumun 370'inde bebek hayatını kaybetmektedir. Ayrıca yaklaşık sekiz dokuz kadın her gün doğumla ilgili komplikasyonlar sonucu ölmektedir. Kadınların %70'inden fazlası evde doğum yapmaktadır.²⁴

Kronoloji

- **3 Ocak:** 2009 yılının Aralık ayında gerçekleştirilen bir uçak kaçırma eyleminin Yemen kökenli bir el-Kaide militanı tarafından gerçekleştirildiği iddiası ve Sana'ya giren patlayıcı ve silah yüklü altı kamyon haberi üzerine ABD, İngiltere ve Fransa Yemen'deki büyükelçiliklerini terör saldırısı tehlikesi sebebiyle bir süreliğine kapatma kararı almıştır.
- **5 Ocak:** Sana yakınlarında iki AYEK savaşçısının öldürülmesiyle güvenlik sorunu sona ermiş ABD, İngiltere ve Fransa büyükelçilikleri yeniden açılmıştır.
- **10 Ocak:** Ayrılıkçı Güney Hareketi Yemen'in güney eyaletlerinde genel grev çağrısında bulunmuştur.
- **12 Ocak:** Hükümet güçleri Sa'da'da Hûsilere karşı bir operasyon başlatmıştır.
- **17 Ocak:** Ülkenin kuzeyinde gerçekleştirilen bir hava saldırısı sonucunda 6 AYEK üyesi öldürülmüştür.
- **27 Ocak:** İngiltere önderliğinde kurulan Yemen Dostları Grubunun ilk toplantısı Londra'da yapıldı.
- **1 Şubat:** Abyan eyaletindeki Zencibar şehrinde Ayrılıkçı Güney Hareketi'ne yakın bir politikacı faili meçhul cinayete kurban gitmiştir.
- **10 Şubat:** Amran eyaletindeki Burkat el-Şemsî bölgesinde çıkan şiddetli çatışmalarda 12 Yemen askeri ve 24 Hûsi savaşçısı ölmüştür.
- **12 Şubat:** Hükümetle Hûsiler arasında ateşkes imzalanmıştır.
- **27 Şubat:** Eski Güney Yemen Başkanı Ali Salim el-Bîd'in çağrısıyla Dale'de düzenlenen protesto eylemleri karşısında hükümet Dale'de olağanüstü hal ilan etmiştir.
- **10 Mart:** Başkan Ali Abdullah Salih görüşmek üzere ayrılıkçı liderleri davet etmiştir.
- **17 Mart:** Hûsiler, ateşkes anlaşmasına uygun olarak 178 asker ve sivil serbest bırakmış, hükümet de karşılığında Nisan başında 236 muhalifi salıvermiştir.
- **29-30 Mart:** Yemen Dostları grubunun ikinci toplantısı Abu Dabi'de yapıldı.
- **27 Nisan:** Bir AYEK intihar bombacısı Sana'da İngiltere büyükelçisini öldürme girişiminde bulunmuştur.

- **22 Mayıs:** Başkan Salih Yemen'in birleşmesinin 20. yıldönümünde siyasi suçlulara yönelik genel af ilan etmiştir.
- **24 Mayıs:** Haftalık *el-Nida* gazetesinin baş editörü Sami Galip'i ve dört iş arkadaşını Yemen'in "birlik ve bütünlüğüne zarar vermek" suçlamasıyla ertelenmiş üç aylık hapis cezasına çarptırıldı.
- **17 Haziran:** Hükümet ateşkes anlaşması kapsamında çoğu Hûsilerden oluşan 400 tutukluyu serbest bırakmıştır.
- **14 Temmuz :** Bir grup AYEK üyesi Zencibar'daki iki güvenlik binasına saldırmış, saldırıda 2 görevli ve 3 saldırgan hayatını kaybetmiştir.
- **24 Temmuz:** Hûsilerle hükümet yanlısı Bin Aziz aşireti arasında ateşkese ulaşılmıştır.
- **29 Temmuz:** 1978'de Salih iktidara geldiğinde Güney Yemen'de silahlı bir isyancı gruba liderlik etmek suçlamasıyla ölüm cezası verilen ve 32 yıllık sürgünden sonra genel af'a ülkesine dönen Pan-Arap sosyalist Vahdet Örgütü'nün lideri Abdülrakip el-Kırşî uğradığı silahlı saldırı sonucunda vefat etmiştir.
- **16 Ağustos:** Saba Haber Ajansı'na bağlı olarak çalışan terörizm alanında uzman bir gazeteci, istihbarat güçleri tarafından AYEK üyesiyle yaptığı röportajlar sonucunda AYEK sözcüsü olmak suçlamasıyla tutuklanmıştır.
- **20-2 Ağustos:** AYEK'in Yemen ordusuna bağlı 11 askeri pusuya düşürerek öldürmesi üzerine düzenlenen operasyon sonucunda çok sayıda AYEK savaşçısı öldürülmüştür. Bu süreçte 80.000 civarında sivil evlerini terk etmek zorunda kalmıştır.
- **24-9 Ağustos:** Hükümetle Hûsiler arasında imzalanan ateşkes anlaşması Katar'ın arabuluculuğunda Doha'da yenilenmiştir.
- **23 Eylül:** Yemen ordusu Şabva eyaletindeki el-Hota şehrinde bulunduğu iddia edilen bir AYEK sığınağını ortadan kaldırmak amacıyla jet uçakları, zırhlı tanklar, helikopterler, ABD tarafından eğitilen Özel Kuvvetlerini harekete geçirmiştir.
- **23 Eylül:** Yemen Dostları'nın New York'taki buluşmaları öncesinde şikayetlerini dile getirmek üzere Aden'de toplanan göstericilerin bir kısmı gözaltına alınmıştır.
- **24 Eylül:** Yemen Dostları grubunun üçüncü toplantısı New York'ta yapıldı.

- **13 Ekim:** Bir AYEK komutanı yayımladıĐı video mesajında hűkűmeti darbe yapmakla tehdit etmiŐtir.
- **22 Kasım:** Yemen 20. Kűrfez Űlkeleri Futbol Turnuvası'na ev sahipliĐi yaptı.

Dipnotlar

- 1 *Conflict Barometer 2009 ve Conflict Barometer 2010*, Heidelberg Institute for International Conflict Research, Heidelberg, <http://www.hiik.de/en>.
- 2 Alistair Lyon ve David Cutler "Factbox: Roots of Yemen's conflict with northern rebels", *Reuters*, 31 Ocak 2010.
- 3 2009 yılının ayrıntıları için bkz. M. Ali Akyurt, "Yemen 2009", *Ortadoğu Yıllığı 2009*, Kemal İnat, Muhittin Ataman ve Cenap Çakmak (Der.), İstanbul: Küre Yayınları, 2011.
- 4 Nasser Arrabyee, "President Saleh calls Qatar to convince Al Houthi rebels of peace", <http://narrabyee.blogspot.com>, 31 Temmuz 2010.
- 5 Mohammad Bin Sallam, "Government and Houthis sign new peace deal in Qatar", *Yemen Times*, 31 Ağustos 2010.
- 6 Florian Hönigschmid, "Yemen (el-Houthi rebels)", iç. *Conflict Barometer 2010*, Heidelberg Institute for International Conflict Research, Heidelberg, s. 86-87.
- 7 Ayrılıkçı Güney Hareketi'yle ilgili daha geniş bilgi için bkz. M. Efe Çaman, Kenan Dağcı ve M. Ali Akyurt, "Yemen: 'Yeni Afganistan' mı?", iç. *Dünya Çatışmaları*, Cilt 1, Kemal İnat, Burhanettin Duran ve Muhittin Ataman (Der.), 3. Baskı, Ankara: Nobel Yayınları, 2010, ss. 337-354.
- 8 Michael Hehn, "Yemen (SMM/South Yemen)", iç. *Conflict Barometer 2010*, Heidelberg Institute for International Conflict Research, Heidelberg, s. 87.
- 9 "Yemen'de el-Kaide operasyonu: 12 ölü", *Haber7.com*, 25 Ağustos 2010.
- 10 Daniel Braner ve Michael Hehn, "Yemen (AQAP)", iç. *Conflict Barometer 2010*, Heidelberg Institute for International Conflict Research, Heidelberg, s. 87.
- 11 "U.S. Embassy in Yemen closes over terror threats", *CNN*, 3 Ocak 2010; Matthew Weaver, "US shuts embassy in Yemen after al-Qaida threats", *Guardian*, 3 Ocak 2010; "US shuts Yemen embassy over threats", *Al Jazeera English*, 3 Ocak 2010; "UK And US Embassies in Yemen Closed", *Sky News*, 3 Ocak 2010.
- 12 "France shuts down Yemen embassy", *RTE News*, 4 Ocak 2010.
- 13 "Italy limits public access to embassy in Yemen", *Reuters*, 4 Ocak 2010.
- 14 "Czech Republic closes visa department in Yemen", *M&C News*, 4 Ocak 2010.
- 15 "More embassies halt service in Yemen amid terror threat", *CNN International*, 4 Ocak 2010.
- 16 "Embassies shut after 'Yemen lost track of arms trucks'", *BBC*, 4 Ocak 2010.
- 17 "Embassies shut after 'Yemen lost track of arms trucks'", *BBC*, 4 Ocak 2010; Adrian Blomfield, "Six trucks of explosives 'disappear' in Yemen", *Telegraph (İngiltere/Londra)*, 4 Ocak 2010.
- 18 Mohamed Sudam, "US opens Yemen embassy after raid", *Business Day (Güney Afrika)*, 6 Ocak 2010, <http://www.businessday.co.za>; "Yemen 'arrests al-Qaeda suspects' wounded in raid", *BBC News*, 6 Ocak 2010.
- 19 Letta Tayler, "Friends of Yemen: Tie Aid to Human Rights", *Huffington Post*, 23 Eylül 2010; "International effort to achieve stability in Yemen", <http://www.fco.gov.uk>, 26 Ocak 2010; "'Friends of Yemen' to meet in Abu Dhabi on March 29-30", *AFP*, 18 Mart 2010.
- 20 Mohammed Ghobari, "Exiled Yemen opposition leader killed on return", *Reuters*, 30 Temmuz 2010.
- 21 "UN – CERF around the World – Yemen 2010", <http://ochaonline.un.org..>

- 22 "World Report 2011: Yemen – Events of 2010", *Human Rights Watch*, Ocak 2011, <http://www.hrw.org>.
- 23 "Körfez Ülkeleri Futbol Turnuvası Aden'de başladı", <http://www.futbolunsesi.com>, 23 Kasım 2010.
- 24 "World Report 2011: Yemen – Events of 2010", *Human Rights Watch*, Ocak 2011, <http://www.hrw.org>.